

30.KASIM.1970 tarihli Milliyet Gazetesi Sayfa 9 dan aynen alınmıştır.

her hafta bir sohbet...

Hazırlayan: Abdi İPEKÇİ

Radyo Amatörleri dünyanın her yeri ile konuşabilir. Türkiye'de radyo amatörlüğü mevzuata göre kaçak bir iştir. Ancak Türkiye'de bu amatörlüğün olmadığını söylemek yalan olur...

İPEKÇİ - Eşref bey, amatör radyoculuk nedir? Önce bunu anlatır mısınız?

ADALI - Şöyle demek gerekecek, radyo ile uğraşacak, fakat radyo tamircisi ve teknisyeni olmayacak. Üstelik profesyonel amaçla müzik veya haber yayınlayan radyocu da değil. Buna göre radyo amatörü radyo ve elektronik tekniğinde ilerlemeyi kendisine amaç edinen bu konuda araştırma yapan, araştırmalarının semeresini görmek için, telsiz istasyon kurup dış ve- ya iç dünya ile görüşme sağlayan insandır. Şimdi radyo amatörü ya görüşmek için telsiz tesisat kuruyor veya kurduğu telsiz tesisatını geliştirmek için elektronik öğreniyor. Böylece iki yönlü bir çalışma oluyor, hem elektronikle uğraşılıyor, hem telsiz yayınında bulunuyor. Ama neyi ne için yaptığını belirtmek imkansız. Yayın yapmak için mi bilgi öğreniyor, yoksa bilgisini geliştirmek için mi yayın yapıyor ? Çünkü ikisi birlikte yürüyor.

İPEKÇİ- Demek ki amatör radyocu olmak için belirli bir elektronik bilgisi gerekiyor. Şu halde bu bilgiye sahip olmayan kimseler amatör radyoculuk yapamaz.

ADALI- Dış dünyadan örnek verirsek radyo amatörleri sınıflara ayırılıyor. En ilkele acemi sınıf deniyor. Acemi sınıftan bile, mors ve telsiz nasıl yönetildiğinin bilinmesi

isteniyor. En üst sınıf- lalda, bir elektronik mühendisin bileceği elektronik bilgi yanında, en ileri muhabere bilgisi sorulur.

İPEKÇİ- Soruluyor dediniz. Yani bu bir sınav sistemiyle mi oluyor ?

ADALI- Tabii sınav sistemi var. Nasıl ki, araba kullanmak için ehliyet almak zorundasınız. Aynı şekilde hem istasyon kurma, hem de istasyon işletme için izin almaya mecbursunuz. Her ikisi de imtihanla oluyor.

İPEKÇİ- Bu imtihanı kim yapıyor ve ruhsatı kim veriyor ?

ADALI- Tabii dışardan örnek vereceğim.

İPEKÇİ- Pardon sınav, ruhsat sınavı derken dışarıdaki durumu mu söylüyorsunuz ?

ADALI- Tabii

İPEKÇİ- Türkiye'deki durum nasıl ?

ADALI- Bizde radyo amatörlüğü diye bir şey yok. Kanunlarımızda, radyo amatörlerine lisans verilir diye bir madde yok.

İPEKÇİ- Türkiye'de amatör radyoculuk yok mu ?

ADALI- Asıl anlamda amatör radyoculuk yok. Yani birisi telsizi kurup muhabere yapma imkanına sahip değildir.

İPEKÇİ- O halde bugünkü haliyle Türkiye' radyo amatörlüğü nedir ?

ADALI- Sadece radyo amatörü yetiştirilir. Kanun çıktığı an, elde hazır radyo amatörü bilgisine haiz kişileri bulundurmak, onları eğitmek. Başka bir çözüm yolu, yok.

İPEKÇİ- Nasıl yapıyorsunuz bu eğitimi ?

ADALI- Cemiyet'te lokal var. Aşağı yukarı on şehirde lokallerimiz var.

İPEKÇİ- Hangi şehirlerde...

ADALI- Şimdi en faal olan tabiatıyla İstanbul' da, Ankara' da var. İzmir'de, Konya'da, Eskişehir'de, Zonguldak'ta ve Tarsus'ta var.

İPEKÇİ- Bu lokallerde ne yapıyorsunuz ?

ADALI- Belirli günlerde toplantılar var. Bazı lokallerimiz sürekli olarak açık.Lokallerimizin kendi imkanlarına göre laboratuvarları var, her üye istediği zaman gidip laboratuvar çalışmasını yapıyor.

İPEKÇİ- Nasıl yani... ?

ADALI- Bir telsiz veya radyo amatörlüğü yapamıyor ama...

İPEKÇİ- Evet zaten başından beri sormaya hazırladığım bir soru var. Mevcut telsiz kanununa göre, tarif ettiğiniz amatör radyoculuğu yapmanız mümkün değil. Çünkü ne bir verici istasyon kurabilir ne yayın yapabilirsiniz, ne de başka yayınları ... bilmiyorum belki o mümkün... dinlemek mümkün, amatör radyoculuğun esası yayın yapmak olduğuna göre, bugünkü mevzuata göre ya kaçak iş yapmak, yahut da hiç bir şey yapamamak durumundasınız değil mi?

ADALI- Radyo amatörlüğünün Türkiye'de yapılmadığını söylemek yalan olacak. Çünkü cemiyete gelen kartlar, konuşmaları ispatlıyor.

İPEKÇİ- Nedir bu kartlar?

ADALI- Kartlar şu... Radyo amatörleri karşılıklı konuştukları zaman birbirlerine konuşmayı ispatlı- yacak nitelikte kartlar gönderiyorlar. Bu kartlar cemiyetimize her gün geliyor. İsimlere bakılırsa, yabancı kişilerin radyo amatörlüğü yaptıkları anlaşılıyor. Bazen Türkçe isimlere de rastlanıyor. Ama bunların gerçek Türk mü oldukları, yoksa Türkçe isim kullanan yabancılar mı olduğu meçhul.

İPEKÇİ- Yani yabancıların Türkiye'de telsiz istasyonu, yahut radyo yoluyla yayın yapmaları mümkün mü oluyor ?

ADALI- Şimdi şunu diyeyim. Radyo amatörlerinin kurdukları tesisler, büyük tesisler değil.

İPEKÇİ- Ne kadardır bunların yayın alanı ?

ADALI- İstinasız dünyanın her yeriyle konuşmak mümkün. Radyo amatörlerinin bugün tekniğe verdikleri e büyük katkı, profesyonel alanda ispatlanamamış veya yapılacağı inanılmamış şeylerin başarılmış olması.

İPEKÇİ- Ne gibi ?

ADALI- İlk radyo yayınına biliyorsunuz uzun dalgada başladık. İstanbul radyosu bir süre uzun dalgadaydı. Sonra baktılar ki uzun dalga uzun mesafeye gitmiyor, orta dalgada yayın yapmak ihtiyacı duyuldu. Daha sonra kısa dalgalar keşfedildi. Dikkat ederseniz kısa dalgadaki yayınlar dünyanın her yerinde duyulabiliyor.

İPEKÇİ- Kısa dalgadan sonra bir de ultra-kısa dalga var.

ADALI- Evet... Bugün amatörler bu konuda o kadar ileri gittiler ki, ay' dan yansıtma konuşmayı, ayna gibi yansıtmayı düşünmüşler, bunu başarmışlar.

İPEKÇİ- Amatörler ?

ADALI- Evet ikincisi şu, band şartlarını hallettiler. Konuşma bandları günün belirli saatlerine göre değişir. Ama amatörler öyle durumlar yarattılar ki, bandları değiştirerek bütün gün süreki konuşma imkanı sağladılar. bunlar amatörler tarafından ispat edilmiş durumda. Sonra biliyorsunuz Bulgar Televizyonunu İstanbul' da seyrediyoruz. bunun olabileceği önce matematize olarak ispat edilemedi. Ama amatörler, bu böyle olur, şöyle olur şeklinde ispatladılar. Görüyorsunuz yayın geliyor

buraya. Bunun üzerine alimler buna << Kan propagasyon>> dediler. Yani radyo amatörü olanlar, ya amatörce çalışıyorlar veya profesyonel sahalar içinde amatörlük yapıyorlar. Bunlar ayırt edilmiyor. Bunun en güzel misali radyoyu bulan Markoni'dir. Markoni amatördür, ama bulduktan sonra para kazanmak için profesyonel sahaya yönelmiştir.

İPEKÇİ- Bugüne kadar amatör radyocuların önemli bulgularına örnek olarak ne gösterebilirsiniz ? Yani pratikte yararlandığı bir bulgu var mıdır ki, bu amatörler radyocuların eseri olsun ?

ADALI- Bugün herkesin evinde kullandığı radyolara << super-heterodin>> alıcı diyoruz. Radyo ilk keşfedildiği sırada << direk alıcı>> dediğimiz bir teknikteydi. Bu alıcı ile uzak yerlerin dinlenmesi güçtü. Amatörler <<super-heterodin>> alıcı prensibine kaydılar. Böylece çok uzak yerleri almak imkanı sağlandığı gibi, direkt alıcıdaki bütün problemler yok edildi. Bu yüzden bütün eski değiştirilip super heterodin radyo yapıldı. Şimdi piyasadaki bütün radyolar super heterodin radyolardır. Bunun keşfini yapanlar amatörler. Amatörlerin de bunu yapmaları uzak bir yeri dinleyebilmek için.

İPEKÇİ- Peki mesela siz, Türkiye'de amatör bir radyocu olarak Güney Amerika, yahut Çin'de, her hangi bir istasyonu dinleyebilecek bir cihaz yapabilir misiniz ? Mümkün mü bu ?

ADALI- Tabii, Şimdi bizim cemiyette bu yapılıyor.

İPEKÇİ- Nereleri dinleyebiliyorsunuz ?

ADALI- Her yeri dinleyebiliyoruz. Problemi yok bunun, Amatör grubunda dünyanın bür tarafını dinleyememek diye bir problem yok.

İPEKÇİ- Nasıl çözülüyor bu problem ?

ADALI- Biraz elektronik bilmekle yapılır bu iş.

İPEKÇİ- Peki bu kadar basit işi neye ticari olarak değerlendirmiyorlar, neye biz evimizde dünyanın her tarafını dinleyen radyolara sahip olamıyoruz ?

ADALI- Maliyet problemleri var ve uğraşmak lazım.

İPEKÇİ- Nedir maliyeti ?

ADALI- Amatörün kullandığı cihaz her şeyden önce duyal ve kalitelidir. Bitişik, yan yana istasyon- ları seçebilmek için <<Kristal kitle>> metodu uygulanır. Bunu bir amatör keşfetmiştir. Bunların hep- sini ev radyolarında kullanırsanız fiyatı pahalı olur.

İPEKÇİ- Ne kadar pahalı ?

ADALI- Bir radyo dört bin lira olur.

İPEKÇİ- Eşref bey, İstanbul'da bir televizyon cihazına ... ki o da tesadüfen Bulgaristan'ı veyahut Romanya'yı seyretmek için ... ödenen para bundan daha az değil.

Güney Amerika'yı bilmem Avustralya'yı dahi dinleyen bir araca sahip olmak için bu parayı gözden çıkartacak meraklılar her halde bulunur.

ADALI- Onlar için yapılmış profesyonel cihazlar var. daha ucuz.

İPEKÇİ- **TRANS-OCEANİC** dedikleri makineler mi ? Onlar sizin bahsettiğiniz gibi her an,her yeri dinleyebilir mi ?

ADALI- Evet. Kaliteli cihaz olmak kaydıyla her an istenilen yer dinlenebilir. Ama onu kullanacak kişinin de elektronik bilgisi olması şart.

İPEKÇİ- **Kullanılmasında bir özellik var ?**

ADALI- Evet, radyo amatörü, dünyanın neresini, ne vakit nasıl dinleyeceğini bilmelidir.

İPEKÇİ- **Yani her an, her yer dinlenemez ?**

ADALI- Kural öyle değildir. Kural şu: Yayın yapan istasyonlar her an, her yerden dinleyebilecek şekilde yayın yaparlar. tek yayın yapmazlar. Orta dalgadan, kısa dalgadan, daha kısa dalgadan yayın yaparlar. Siz o yayınları takip edebiliyorsanız bir müddet orta dalgadan dinlersiniz, sonra kısa dalgayı veya daha kısa dalgayı geçersiniz. Gün döndüğü zaman da tekrar orta dalgayı dinlersiniz.

İPEKÇİ- **Peki, Eşref bey İstanbul il Radyosu gibi dünyanın çok uzak köşelerinde yayın alanı çok kısıtlı olan istasyonlar var. bunları dahi dinliye biliyor musunuz ?**

ADALI- Hayır, o takdirde yayın yapan istasyon o kadar uzaklara gidemez.

İPEKÇİ- **İşte beni şaşırtan husus bu. o halde itmeyen bir dalgayı siz nasıl alıyorsunuz ?**

ADALI- Radyo amatörünün amacı, profesyonel yayınları dinlemek değildir. Amatör radyocu,dünya- nın her yerindeki amatörlerle görüşmek ister.

İPEKÇİ- **Amatör radyoculukta yalnız amatör yayınlar mı dinlenir ?**

ADALI- Evet. Diğerlerini dinlemenin bir avantajı yok. Çünkü amatör radyocu, müzik yayını yapamaz. Onun yapacağı yayın tekniktir, karşısındakiyle sohbet etmek niyetinde değil.

İPEKÇİ- **Bu yayında ne yapılır ?**

ADALI- Amatör yayınlar, genellikle bütün uluslara çağrı olarak veya özellikle belirli bir yerden haber almak için yapılır. Konuşmadan önce karşılıklı raporlar verilir.

İPEKÇİ- **Teknik raporlar mı ?**

ADALI- Evet. << Nasıl duyuldu, ne oldu >> gibi. İstasyon özellikleri verilir. Sonra iki amatör arasında duyurulması istenilen haber olup olmadığı sorulur. Varsa konuşulur, Yoksa ayrılır,başka biriyle konuşulur.

İPEKÇİ- Bu haberleşmede bir dil mi vardır ?

ADALI- Markoni Amerika'da yaşadığı için radyo amatörlüğünün ilk bulucusu Amerikalılar. bu yüzden İngilizce yaygın. Üstelik İngilizce'nin uluslararası nitelik kazanması bu dili çok etkin kılıyor. Ama yalnız İngilizce konuşmak diye bir kural yok. İki Türk Türkçe'de konuşabilir. İspanyolca, Fransızca, İtalyanca konuşanlara çok rastlanıyor. Her dilde konuşuluyor. Ama bir amatör, çağrı yaparken İngilizce yi tercih ediyor.

İPEKÇİ- Türkiye'deki radyo amatörleri ile dışarda' kiler arasında geçmiş belirli olaylar biliyor musunuz ?

ADALI- Şöyle bir olay var: Bir diş doktorunun kızı Güney Amerika'ya gitmiş. Orada önemli bir hastalığa tutulmuş hatta, ölüm tehlikesine kadar girmiş, oradan telefonla konuşmak imkanı da yok. Çünkü Amerika ile sadece radyoling sistemi bağlantısı var. Kızın bulunduğu yer ile konuşmak imkanı yok. Neticede, kız iyileşmiş. Bu haberi Türkiye'ye çağrı yapıyorlar. Bizim bir arkadaş bu istasyonu buluyor, konuşuyor. Kızın iyi olduğunu, merak edilecek bir konu olmadığını ve yakında Türkiye'ye döneceğini söylüyor. Arkadaş da bunu dışçıye iletiyor. Tabii büyük şaşırtıcı bir olay oldu. Sonra Kral Hüseyin'le...

İPEKÇİ- Ajans haberlerinde böyle bir şey geçti Kral Hüseyin, Amerika' da bir amatör radyocu ile konuşmuş, haberi de ona vermiş, derler. Türkiye'de de mi oldu ?

ADALI- Evet, Türklerle konuştu. Bizde kraliyet damgası olan kartı var Kral Hüseyin'in.Hüseyin aslında ideal bir amatör değil. Hazır cihazlar almış, kurmuş masasının üzerine, geçiyor karşısına, << merhaba, nasılsınız >> diye konuşuyor. Onun yaptığı şey o.

İPEKÇİ- **Konuşma zevkini tatmin ediyor ?**

ADALI- Evet.

İPEKÇİ- **Türkiye'de ne gibi konuşmalar oldu Kral Hüseyin'le ?**

ADALI- Radyo amatörliğünde ilginç olan şey, çok az amatör olan bir ülke ile konuşmaktır. Çünkü << diploma almak >> durumu vardır. Ne kadar fazla ülke ile konuşursanız, o kadar diploma alıyorsunuz. Demek ki amatörü az bulunan bir ülke ile konuşmak diploma almak için daha iyi birşey. Kral Hüseyin çağrı yaptığı zaman biz d çağrı yapıyoruz. Biz Kral Hüseyin'le Türkçe konuşmaya başlıyoruz veya selam veriyoruz.

İPEKÇİ- **Kral Hüseyin Türkçe biliyor mu ?**

ADALI- <<Esselamü aleyküm >> diyoruz. O şekilde anlaşıyoruz.

İPEKÇİ- **Bu konuşma sesli mi, yoksa morsla mı oluyor ?**

ADALI- Mors' la.

İPEKÇİ- **Mors artık demode sayılmaz mı ?**

ADALI- Morsun geçmiş veya geçmemiş olduğu tartışma konusudur. Morstan vazgeçilmek istenmi- yor. Bugün bir amatör 50 lira ile yapacağı telsizle dünyanın her yeriyle konuşuyor.hiç bir teknik güçlü yok. Ama sesli konuşma için yapacağı cihaza en az bir hafta harcayacak, on misli masraf edecek. Dolaysıyla mors bilmek çok önemli.

İPEKÇİ- **Sadece sebep bu mu ?**

ADALI- Evet. Bir de harp sırasında mors bilenle, sesle konuşan arasında çok fark vardır.

İPEKÇİ- [Bu merak televizyoncular arasında da başladı mı?](#)

ADALI- Radyo amatörleri sadece konuşan kişiler değil, duyuşan kişiler.

İPEKÇİ- [Ne fark var?](#)

ADALI- Radyo amatörleri bugün televizyon yayınları yaparlar ve televizyon görüşmeleri yaparlar. Yani sadece sesle değil. Bunun enteresan bir yönü, radyo amatörlerinin kıtalar arası televizyon görüşmeleri yapmalarıdır. Amatörlerin ilk ortaya çıkardıkları televizyon yayın şekli, resim gönder- mektir.

İPEKÇİ- [Kıtalar arası televizyon görüşmeleri dediniz. Bu nedir Eşref bey?](#)

ADALI- Televizyon saniyede 25 resim geçiyor. Bu yüzden resimleri siz hareketli görüyorsunuz. Daha yavaşlatırsınız, resimlerin değiştiğini görürsünüz. Radyo amatörlerinin tekniği, sürekli resim göndermek imkanı sağlamadığı için sabit veya sekiz saniyede değişebilen resim gönderiyorlar.

İPEKÇİ- [Kendi resminizi gönderiyor musunuz?](#)

ADALI- Evet, gönderebilirsiniz. Bu buluş sayesinde; şehir içi televizyonlu telefon sistemi kurulmak isteniyor.

İPEKÇİ- **Evet Amerika'da başlıyor galiba.**

ADALI- Amerika'da. Ancak bu teknik televizyon gibi değil. Konuşan kişi sabit duruyor.

İPEKÇİ- **Hareket ederken neye görülmüyor?**

ADALI- Hareketin sekiz saniyede bir olması lazım. İkinci pozun sekiz saniye sonra gelmesi gerekir. Amerika'dan bir kişi İsveç'e kendi resmini veya memleketinin resmini gönderebiliyor. Bunun örnek- leri çok var.

İPEKÇİ- **Peki sekiz saniyede bir değişen resmi kıtalar arasında yollama aşamasına varılmışsa bunu normal hareketleri gönderecek cihazlar yapmakla da iletmek mümkün değil mi?**

ADALI- Değil. Tabii olaylar bunu engelliyor. Diyelim Ankara televizyonunu biz niye seyretmiyoruz? Güçsüz olduğu için seyretmiyor değiliz. Yayın tekniğinin özelliği dolayısıyla göremiyoruz.

İPEKÇİ- **Eh sekiz saniyede bir olunca.**

ADALI- Sekiz saniyede bir gönderilen resim, alçak frekanslı bir yayımla gönderilebiliyor.

İPEKÇİ- **O zaman tabii maniler engellemiyor mu?**

ADALI- Engellemiyor. Frekans yükseldikçe ışık özelliğini gösteriyor, dalgalar yansıyor. Ama alçak frekansta bu yansıma işi olmuyor. Ama resim gönderme imkanımız var. Şimdi bir de televizyon konu- sunda şu durum var; Almanya'da bir kasabada altı tane amatör televizyon yayını var. Bu gerçek anlamda televizyon yayını. Bizim okulun veya Ankara'nın yaptığı gibi televizyon yayını.

İPEKÇİ- **Ama amatör?**

ADALI- Amatör yayını ve altı tane, bir kasabada. Norveç'te ve İsveç'te renklisi var. Onlar da onu yaptılar. Bizde yok maalesef.

İPEKÇİ- **Bunlar normal yayını mı yapıyorlar.**

ADALI- Evet, halk için yayını yapıyorlar.

İPEKÇİ- **O ülkelerde bu tür çalışmalarını yasaklayan, kısıtlayan kanunlar yok mu?**

ADALI- Tersini sormak gerekir;dünyada radyo amatörlüğünü Türkiye ve Arnavutluk dışında kısıtlayan ülke var mı? diye sormak gerekir.

İPEKÇİ- **Sosyalist ülkelerde de yok mu bu?**

ADALI- Sosyalist ülkeler önce bunu bizim gibi sakıncalı görmüşler. Sonra davranışlarını değiştirdiler. 1963'te Rusya'da 13 bin radyo amatörü vardı.1965'te 114 bine çıktı. Onları devlet teşvik ediyor, cihaz veriyor çalışan diye. radyo amatörleri en azından ulusun propagandasını yapıyor,kartını gönderiyor. Mesela kartının üzerine bir Rus "uzaya ilk defa biz çıktık" diyor. İsveçli " Volvo arabası bizimdir" diyor. Biz de Türk olarak İstanbul'un fethini dünyaya duyurmak için yarışma yaptık. Bütün uluslara duyurduk. Bugün İstanbul'un fethidir,buyurun katılın dedik.

İPEKÇİ- Ne yarışması bu?

ADALI- Amatör yarışma oldu. Yarışmalar şöyle oluyor: O gün beş Türk amatörü ile konuşan bir İstanbul diploması alacak.

İPEKÇİ- Kaç tane diploma verdiniz?

ADALI- 15-20 tane oldu. Epey de uzak yerlerden konuşanlar oldu.

İPEKÇİ- Peki, Türkiye'de bu yasakları kaldırmak için bir teşebbüsünüz,bir ümidiniz var mı?

ADALI- Bizde radyo amatörlüğü için özel bir kanun çıkmayacak 3222 sayılı Telsiz Kanunu var. 1937 de telsizi serbest bırakmayalım, casusluk olur düşüncesiyle çıkarılmış.o günden bu güne de değiştirilmemiş, 1947 de Marshall yardımı başlarken Amerikan Yardım Heyeti Başkanı,amatörlüğü eğer Türkiye'de yerleştirmesenzeniz, amatörler olmazsa bu elektronik cihazların hepsi boşa gider demiş. O zamanki hükümet de radyo amatörlüğü kanunu çıkarılması için Komisyonda tasarı hazırlamış. Amerika' lılar, radyo amatörü olan kişi, ordu için hazır bir muhabereciymişler. Siz herhangi bir insanı askere alırsanız, üç ayda en iyi muhabereci ve en iyi teknisyen yetiştirirsiniz. Ama bu adam size iki sene yarar. İki sene sonra siz bunu terhis edeceksiniz. Ve bu üç ay geçmeden unutacak. Siz tekrar çağırdığınız zaman yine sıfırda gelecek. Harp vukuunda elinizde olanla yetineceksiniz. Ama radyo amatörü olursanız, hiç bir katkıda bulunmadan o size çalışıyor. Ayrıldıktan sonra ömür boyu bildiğini unutmuyor. Bizimkiler kontrol meselesi üzerinde durmuşlar. Radyo amatörleri çıkarsa bunlar kötü niyetli de olabilirler. Sizin başta sorduğunuz gibi, belirli bir imtihan sonucunda radyo amatör olunacağını, inanmadıkları için kötü niyetli olanları ayırt edilemeyeceği düşüncesiyle radyo amatörlüğü kanunu çıkmamıştır.

İPEKÇİ- Aslında kontrol imkanı yok mu, yani kötü niyetlileri tesbit edecek?

ADALI- Bütün ülkelerde genel kontrol sistemleri vardır. Sırf amatörler değil, bütün bandları kontrol eden bir kontrol sistemi var. Bunun bir kısmı da radyo amatörlüğünü kontrol ediyor. Türkiye' de radyo amatörlerini başlangıçta kontrol edersiniz. 100 kişi çalışır, 200 kişi çalışır. Ama bu 20 bine çıkarsa? 20 bin kişi için 20 bin tane kontrol koyamazsınız. Onun için 1969 daki Uluslararası Radyo Amatörleri Kongresinde, artık bu metoddan vazgeçildi. Self kontrol veya komşu kontrolü benimsendi. (Şu anda bile Türkiye'deki Radyo Amatörü sayısı bu rakamın 1/3 kadardır.)

İPEKÇİ- Bu yürür mü dersiniz?

ADALI- Kontrol çok güç.

İPEKÇİ- İşte belki hükümetin de hiç değilse o zaman çekinmesinin sebebi, kontrolün mümkün olmamasından doğuyor.

ADALI- Tamam, ama kontrolü ömrü boyunca yapamıyacaklar, bu imkansız bir şey.

İPEKÇİ- Yani bugün de yasağa rağmen yapılabildiğine göre,kontrol mümkün değil?

ADALI- Radyo amatörlüğü kanunu çıkarmamakla lüzumsuz bir önleme yapıyorlar. Ama gelişmeyi kısıtlıyorlar. Radyo amatörü bandında kötü niyetliler bulunmaz. Bir de Türkiye'nin mali portesi iyi değil. Radyo amatörleri olunca, elektronik ithalat mevzuu olacak deniyor. Hakikaten ilk başta mali külfet olacak. Ama sonradan.....

İPEKÇİ- Yani dışardan ithal edilince Türkiye' ye döviz kaybı olacak.

ADALI- Kaybı aslında olmaz. Türkiye'deki malzeme de yeterli. Şu anda ithal edilen malzeme yeterli ama, bir müthiş malzeme ithali gerektiğini düşünelim. Radyo amatörleri bu ithalata karşı Türkiye'ye bir şeyler verecekler mi? Vereceklerse kazançlı olmamız lazım. Eğer verecekleri şey, aldıklarından fazla ise kazançlı olacak ülke, 1969 da Amerika' da yapılmış kongrede: Japon, Alman ve Amerikalı temsilciler, özellikle kalkınan ülkelerde radyo amatörlerin kalkınma için çok faydalı olduklarını belirttiler.

İPEKÇİ- Nasıl ispathyorlar bunu?

ADALI- Bunu şu kadar radyo amatörümüz vardı, elektronikte şu kadar ilerleme yapmıştık. Şimdi şu oldu. şu kadarı var.

İPEKÇİ- Yani teknik bilgiye karşı duyulan merakı arttırmak ve ondan sonra bu merakla teknik bilgi edinenleri kalkındırma çabalarında kullanmak itibariyle mi oluyor yararı?

ADALI- Tabii. Bir de şu var: mesela radyo amatörleri bir buluş yapıyor.Aynı buluşları kurulmuş bir müessesede denesek,onlar işe finansman yönünden girmeyecekler,çok ağır mali külfetlere katlanacaklar.Ama radyo amatörü böyle değil.Kendi cebinden harcayacak parayı.Kendi zamanını harcayacak.Yalnız sonuçtan toplum faydalanacak.Bu çok önemli birşey.

İPEKÇİ- Peki Eşref bey burada monte ettiğiniz bir radyoyu kaçta mal ediyorsunuz. Bu maliyetin içinde kullandığınız parçalar arasında kaçta kaçta dışarda imal edilmiştir?

ADALI- Şimdi Türkiye'de elektronik parça imali yok.

İPEKÇİ- Yani yerli oran sıfır.

ADALI- Yerli oran sıfır. Yanlış şu var;montaj sanayimizdeki dış karisörünü yapmak,yerli sanayi sayılıyorsa,radyo montörde yerli sanayi sayılıyorsa,radyo montörde yerli sanayi olarak işte dış karisörünü yapıyor,düğmelerini yapıyor,şunu bunu yapıyor.Veya işte bizim piyasadan alabildiğimiz,düğmesini,şusunu,busunu alıyor.Bu bir kazanç değil.

İPEKÇİ- Peki burada imal edilen standart radyoların yerli oranı çok mu düşük? Yüksek olduğu iddia ediliyor bence.

ADALI- Yok gibi.

İPEKÇİ- Öylemi?

ADALI- Gördüğüm kadariyle.Belki bizim konu ile ilgili değil ama,Resmi Gazetede yayınlanan beş yıllık planda elektronik sanayinde araştırma yoktu.Yerli üretim yoktur deniyor.Onlar da onu kabul ettiklerine göre..

İPEKÇİ- Sizin yaptığınız araçlarda kullandığınız aletler,lambalar,vesaire özel midir,yoksa standart radyolarda kullanılanların aynısı mı?

ADALI- Hepsi standarttır.Hiç bir özelliği yok.Özel olanları var ama,onlarda belirli bir yerde kullanmak için yapılmış.Aynı şeyden biz de yararlanıyoruz.

İPEKÇİ- Şimdi sizin cemiyetin kaç üyesi var?

ADALI- Türkiye için düşünürsek ikibini buluyor.

İPEKÇİ- Yani bu 15 il'de şubeleriniz olduğunu söylemiştiniz.15 il'deki derneklerinizin toplam üye sayısı iki bin oluyor.

ADALI- İki bin tahmin ediyorum.İstanbul'da çünkü 300 kadar var.Ankara,İzmir bir üçyüz daha...Üç şehir bini topluyor.Diğerleri de aşağı yukarı bini sağlıyor.

İPEKÇİ- Peki Eşref bey,son olarak birşey sorayım.Bu amatör radyoculuk sizce gelişirse Türkiye'ye ne sağlar? Yani kişisel kazancın dışında milli bir yarar olarak?

ADALI- Milli yarar olarak önce gençlerin düzelmesi.Yani siyasi konular haricinde.Biliyorsunuz langirt salonları şunlar bunlar vardı.Gençliği oradan nasıl çekeriz dediler kapatmakla çare buldular.

İPEKÇİ- Yani gençliğin boş zamanlarını değerlendirmek.

ADALI- Boş zamanlarını değerlendirmek için bundan daha iyi uğraş olamaz.İkincisi,şimdiye kadar değinmediğimiz şey şu;radyo amatörlerinin mecburi görevi var;0 da,zelzele tipi vak' alarda ülkede haberleşmeyi sağlamak.Bizde zelzeleler oluyor.Zelzelenin haberini almak büyük güçlük.Sonra zelzele olduktan sonra ordakilerle haberleşmek daha büyük bir problem.Bunun en güzel örneğini sizin gazetede yayınlanmış bir resim vardı.Adapazarı zelzelesinde tek manyetolu telefonla görüşmek isteyen binlerce kişi var yığılmış,toplu halde resimleri vardı.Dış dünyada bu durumda Kızılay,radyo amatörlerini bu bölgelere sevk ediyor,ve bütün konuşmalar onların aracılığı ile oluyor.Veya daha önceden radyo amatörleri böyle bir felaketin olduğunu haber veriyorlar ve yardım bir anda yağıyor.Bunun en güzel örneği Üsküp zelzelesinde oldu.Üsküp zelzelesini haber veren radyo amatörü bu yüzden çok büyük bir ikramiye aldı.Çünkü yarım saat içinde dış dünyadan yardım geldi.

İPEKÇİ- Teşekkür ederim.